

הקדיש הוא התפילה המרכזית הנאמרת לזכרם של הנפטרים. הקדיש נאמר בשפה הארמית ובנוכחות של מניין אנשים בוגרים (מעל גיל מצוות). בקהילות היהדות המתקדמת גברים ונשים משלימים מניין, ומובן כי גם נשים מוזמנות לומר את הקדיש לזכר יקיריהן. יש הנוהגים להקל ולומר את הקדיש גם בהעדר מניין של עשרה אנשים בוגרים. יש שבהעדר מניין נוהגים לומר את נוסח התפילה המופיע אחר נוסח הקדיש להלן.

בני המשפחה הקרובים (אב, אם, בן/בת זוג, אחים ואחיות וילדים) אומרים את הקדיש. בהעדר בני משפחה אלו אומרים אותו אחד הנוכחים או הנוכחות. נכדים יכולים להצטרף לאמירת הקדיש, גם כשהוריהם חיים, אם ההורים אינם מתנגדים לכך.

נוסח עדות אשכנז

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, בְּעֵלְמָא דִּי
בְּרָא כְרַעוּתָהּ, וַיִּמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ, בְּחַיִּיכוּן
וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעֵגְלָא
וּבְזִמְן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן.

הקהל אומר יחד, ולאחריו האבלים חוזרים:

יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמֵי עֵלְמָיָא.

האבלים ממשיכים:

יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרַומֵם וַיִּתְנַשֵּׂא
וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא, לְעֵלְא (בעשרת ימי תשובה מוסיפים: וְלְעֵלְא) מִן כָּל
בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא, דְאִמְרִין
בְּעֵלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן.

יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עֲלֵינוּ וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן.

נוסח עדות ספרד

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, בְּעֵלְמָא דִּי
בְּרָא כְרַעוּתָהּ, וַיִּמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ, בְּחַיִּיכוּן
וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֵגְלָא
וּבְזִמְן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן.

הקהל אומר יחד, ולאחריו האבלים חוזרים:

יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמֵי עֵלְמָיָא.

האבלים ממשיכים:

יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרַומֵם וַיִּתְנַשֵּׂא
וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא, לְעֵלְא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא
וְנַחֲמָתָא, דְאִמְרִין בְּעֵלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן.

יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא, חַיִּים וְשָׁבַע,
וַיִּשְׁוַעַה וְנַחֲמָהּ, וְשִׁיזְבָּה וְרַפּוּאָה, וְגִאָּלָה
וְסִלְיָחָה, וְכַפָּרָה וְרוּחַ וְהַצְּלָה, לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן.

עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל (נוהגים להוסיף: וְעַל כָּל יוֹשְׁבֵי תְּבֵל) וְאִמְרוּ אָמֵן.

תרגום הקדיש:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, בְּעוֹלָם שֶׁבְּרָא כְרַצוֹנוֹ, וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתוֹ, בְּחַיִּיכֶם וּבְיוֹמֵיכֶם וּבְחַיֵּי כָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמִהְרָה וּבְזִמְן קָרוֹב, וְאִמְרוּ אָמֵן.
יְהִי שְׁמוֹ הַגָּדוֹל מְבָרַךְ לְעוֹלָם וְלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרַומֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל שְׁמוֹ שֶׁל הַקֻּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, הַנִּעְלָה (בעשרת ימי תשובה מוסיפים וְהַנִּשְׁגָּב) מִכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשִּׁירוֹת, הַתְּשַׁבְּחוֹת וְהַנְּחָמוֹת, הַנִּאֲמָרוֹת בְּעוֹלָם, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהִי שְׁלוֹם
רַב מִן הַשְּׁמַיִם, (נוסח ספרד: חַיִּים וְשָׁבַע, וַיִּשְׁוַעַה וְנַחֲמָהּ, וּמְפִלֵט וְרַפּוּאָה, וְגִאָּלָה וְסִלְיָחָה, וְכַפָּרָה וְרוּחַ וְהַצְּלָה), לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן.
עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל (יש הנוהגים להוסיף: וְעַל כָּל יוֹשְׁבֵי תְּבֵל) וְאִמְרוּ אָמֵן.

קדיש אבלים / אבלות

בהעדר מניין יש הנוהגים לומר נוסח זה במקום תפילת הקדיש:

אל אלהי הרוחות, אשר בידך נפשות החיים והמתים, פנה היום בחסד וברחמים אל תפילתי לזכר יקירנו/יקירתנו. זכר נא את כל החסד והטוב שעשה/שעשתה בעולם החיים. תן לו/לה מנוחה תחת כנפי השכינה וצור בצרור החיים את נשמתו/נשמתה. יתגדל ויתקדש שמה רבא. עושה שלום במרומו, הוא יעשה שלום עלינו, ועל כל ישראל (נוהגים להוסיף: ועל כל יושבי תבל) ואמרו אמן.

מקראות ישראלים על יסוד הקדיש

ניתן להקריא יצירות עבריות אלו המבוססות על הקדיש לפני אמירת התפילה המסורתית או לאחריה או במקומה.

יתגדל ויתקדש
הרגב שקרס
בפליח מחרשה
האדמה הקשה
יתהדר ויתעלה - העלה
שלבלב, והוריק האדים -
ונשר.

יתרום ויתנשא
הנושא במשא
ובכרע דרכו
גם דרכי נרמסה.

יתברך וישתבח
קול היחיד
עם קול הרבים
יתגדל ויתקדש
היחיד ביחודו.

שלמה עובד

יתגדל ויתקדש האדם בחיו ובמותו
בשמחתו, בסבלו ובעמלו
נתברך ונשתבח באוהביו
אשר נתנו מחלים ללא חסך
וגמולם - טעם חיים ועמלם.
ואם תמו חיים של טעם - לא יפקד זכר פעלם.
כי דרך ישרים לא תאבד
ותוחלת מעשיהם תעמד לעד.

ינבט הזרע אשר זרעו,
העץ יעשה פרי, הבית ישגשג,
יהמה חיים וירבה דורות.
אדמת הארץ אספה אותו
בעצב ובאהבה אל חיקה.
ימתקו לך רגבי עפרה.
יהיו חייך ומעשיך צהרים בצרור חיינו
לנחמה ולתקוה.

על יסוד קדיש לאנשי עין שמר מאת עלי אלון

יתגדל שם האדם
יתעלה פעל-חיו ויתברך בזכרונו
על צרור מעליו בימי חלדו
ועל המעש שלא הספיק להשלימו.
על החלומות שנטו - ונמוגו
ועל סגלות-יקר ואף חלשות-אנוש
שנגזו מבעד לזק הערפלי של הזמן.

יזהיר זכר האדם והדי-חיו
פזרה הרקיע בלבנו
ושמו לפני שמש ונון.
כי מותר האדם הוא הזכרון
מעבר למחיצות הזמן.
לא בחשך שמו יכסה.
צו המשך החיים יצמיח פרקו לכאבנו המשקע.
הזמן במהלכו ירחם.
וננצר את כל פרי-חיו לימים רבים.
יתגדל וישתבח!

שלום סמיד

אחר מיתתם

היום אני רוצה
לבכת בקול
אים ונורא:
יתגדל ויתקדש.
היום
כבר אין בי
מלים משלי
לוי לפחות -
יתגדל ויתקדש
שמה רבא.

רוחמה וייס